

сюжету, а відтворює вже представлені кадри. У кіноромані відсутні розлогі описи. Сюжет розкривається через дії персонажів, діалоги.

Вичерпної портретної характеристики І. Нечуя-Левицького у творі немає. Про письменника дізнаємося, що він «син священика Симеона, який був сином священика Степана, який теж був священицьким сином» [3, с. 142]. Сам І. Нечуй-Левицький зізнається, що він «занадто розсіяний, думає про різні наукові речі» [3, с. 127], досліджує матеріали, пише статті на користь українства. Маємо лише окремі деталі, уточнення: самотник із механічним серцем, дивак, який завжди на вулицю виходить із парасолькою. Тож, у творі переплетено реальне і фантастичне. Перед читачем постає «модифікований» образ І. Нечуя-Левицького.

На жаль, не йдеться про творчу діяльність митця. Змодельовано єдиний момент творчого натхнення: «Увечері Нечуй сидів у себе в квартирі за робочим столом. Перед ним горіла гасова лампа з рефлектором, що давала довгі тіні. Він вмочував у чорнильницю-нерозливайку ручку з металевим пером і виводив нею слова. Іноді закреслював і писав між рядками, покусував губи, жестикулював, іноді вигукував, посміхався» [3, с. 70]; згадано що письменника називали «зіркою салонів», митцем, що «продав душу дияволу за вміння писати» [3, с. 107].

Жанрова специфіка твору зумовлює й такі елементи, як авторське втручання в перебіг зображуваних подій – різного ґатунку повідомлення («Дніпром пливли, часом подаючи гудки, великі пароплави. З лівого берега на правий і назад повільно курсували дирижаблі... Над ними високо ковзали аероплани-етажерки, оснащені майже безгучними двигунами Стірлінга. Арочними мостами рухалися чорні локомотиви, тягнули коричневі вантажні вагони, повні вугілля й деревини...» [3, с. 48–49]), відступи (оповідь про майстерню діда І. Нечуя-Левицького).

Отже, П. Яценку у творі «Нечуй. Немов. Небач» вдалося поєднати риси кіно та літератури, переплести реальне і фантастичне, відтворити відомі й домислити маловідомі факти з життя І. Нечуя-Левицького.

Література

1. Довженко О. Слово у сценарії художнього фільму. *Олександр Довженко* : твори : у 5 т. Київ : Дніпро, 1984. Т. 4. С. 133–153.
2. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / автор-укл. Ю. Ковалів. Київ : Академія, 2007. Т. 1. : А–Л. 608 с.
3. Яценко П. Нечуй. Немов. Небач : кінороман. Львів : ЛА «Піраміда», 2017. 145 с.

Карначова С. М.
студентка 3 курсу

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Наук. кер.: Шаров С. В., к. пед. н., доцент

ХУДОЖНЯ ТВОРЧІСТЬ І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО: ВІДТВОРЕННЯ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

У розвитку українського художнього слова особливо важливим є період становлення нової української літератури. В українській літературі вже в середині XVIII ст. складається нова жанрова система, відкрито зорієнтована на нову дійсність. В інтермедіях, вертепній драмі, бурлескних і сатиричних віршах, ліричній поезії

відбиваються побут і звичаї селянства, характерні спільні взаємини представників різних класів, помітне намагання проникнути у внутрішній світ людини. Ці нові теми і мотиви дістають нове мовне оформлення творів. Так на схрещенні уснопобутового мовлення й мови усної поезії народу починає формуватися нова літературна мова. Так почалася нова українська література.

Творчість І. Котляревського досліджувало багато літературознавців, зокрема: П. Бахмут, М. Возняк, О. Дейч, А. Залашко, Є. Кирилюк, П. Киселев, Г. Коваленко, С. Крижанівський, Є. Нахлік, І. Пільгук, М. Радецька, І. Тобілевич, М. Яценко та ін.

Творчість І. Котляревського є визначним в українському літературному процесі. Вихід у світ «Енеїди», а потім «Наталка Полтавка» знаменував собою злам у розвитку української літератури, початок нової доби в історії нашої культури взагалі. Нова тематика, новий ідейний зміст цих творів у порівнянні з літературою попередньою, звернення до животворних джерел народної мови, використання багатющих скарбів українського фольклору, створення таких нових жанрів, як велика бурлескно-трагедійна поема і комічна опера, – у цьому полягають заслуги першого класика нової української літератури [1, с. 34]. Вивчати творчість І. Котляревського можна за допомогою електронного засобу навчального призначення [див.: 8]. Перевірити знання творчості І. Котляревського можна за допомогою написання творчої роботи на будь-яку тему, де в основі закладено творчість письменника та аналіз його художніх творів [див.: 9].

Твори І. Котляревського, як перші ластівки нового письменства, зробили справжній переворот і в самій літературній техніці. Так, до появи «Енеїди» в українській поезії панувала силабічна система віршування, основана на чергуванні віршованих рядків, однорідних лише за кількістю складів, з цезурою (паузою) всередині рядка й обов'язковою парною римою. Правда, на початку XVIII ст. були спроби застосувати силабо-тонічний принцип у віршуванні, але вони так і залишилися лише спробами-експериментами. Силабічна система посідала панівне становище до самого кінця XVIII ст. [6, с. 162].

Котляревський утвердив силабо-тонічні розміри – ямб («Енеїда») і хорей («Пісня князю Куракіну»), повернувши українську поезію до природного їй тонічного принципу віршування, оснований на закономірному чергуванні наголошених і ненаголошених складів у рядку [4, с. 32]. Він першим увів десятирядкову ямбічну строфу в українську поезію. П'єса «Наталка Полтавка» була першим національним драматичним твором, дуже далеким від старої шкільної драми з її абстрактно-алегоричними образами, моралізаторством і схоластикою. Це був твір, тісно зв'язаний з російською драматургією кінця XVIII – поч. XIX ст., твір, що увібрав усе краще від вертепної драми та інтермедії, перша справді національна п'єса з життя українського народу.

Наявність гостро драматичних ситуацій, швидкий і природний розвиток дії, майстерність у побудові діалогу забезпечили «Наталці Полтавці» не тільки величезний успіх аж до наших днів, а й винятково благотворний вплив на дальший розвиток української драматургії [2, с. 4].

Справжніми продовжувачами традицій І. Котляревського були ті письменники – і сучасники, і наступники, – які, не намагаючись підроблятися під його стиль, глибоко зрозуміли значення творення народної літератури. Прогресивні тенденції І. Котляревського, звернення до народної мови і народної творчості, його новаторство знаходять відгук, підтримку і свій дальший розвиток у байках П. Гулака-Артемівського і Є. Гребінки [3, с. 84].

Твори І. Котляревського сповнені непідробного гумору, високої, поетичної, щирої любові до народу. У художніх творах письменник розкриває нам письменник образ простого народу, стверджує його велику духовну силу, яка творить майбутнє [7]. Як поет-гуманіст, поет-просвітитель, він співчуває закріпаченому селянству, засуджує негативні явища жорстокої феодально-кріпосницької дійсності, оспівує патріотичні почуття українського народу [5, с. 204].

Великий вплив яскравого і самобутнього таланту І. Котляревського, розвиток його художньо-естетичних принципів позначився на художній спадщині багатьох українських письменників, зокрема, Т. Шевченка, М. Кропивницького, І. Карпенка-Карого. Твори І. Котляревського, що увібрали в себе багатовікові традиції української і світової культур, на рубежі нової історичної й літературної епохи знаменували перехід до нового типу художньої творчості, до реалізму й національної свідомості.

Література

1. Айзеншток І. І. Котляревський і українська література. *Наукові записки Науково-дослідної кафедри української культури*. Харків : Наука, 1927. № 6. 289 с.
2. Бахмут П. Творчість І. Котляревського. *Слово і час*. 1992. № 10. С. 4–9.
3. Гуменюк М. І. П. Котляревський (Коротка бібліографія критичної літератури). *Література в школі*. 1955. № 4. С. 84–85.
4. Кирилюк Є. І. П. Котляревський і його значення в історії української літератури. *Котляревський І. П. Твори*. Київ : Держлітвидав України, 1960. С. 3–41.
5. Павлюк М. Іван Петрович Котляревський і українська мова. *Праці Одеського державного університету*. Серія філологічні науки. Одеса, 1958. Т. 148. Вип. 8. С. 203–213.
6. Пільгук І. Народні мотиви творчості Котляревського. *Радянська література*. 1938. № 11. С. 161–180.
7. Шарова Т., Землянська А. Життя як політ: художні доміанти творчості Володимира Родіонова : монографія / передм. проф. І. Михайлина. Харків : Федорко, 2017. 196 с.
8. Шарова Т. Використання електронного засобу навчального призначення під час викладання історії української літератури. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*: Філологічні науки. 2015. Кам'янець-Подільський : Аксіома. Вип. 39. С. 290–296.
9. Шарова Т., Шаров С. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів інформатики засобами творчих робіт. *Молодь і ринок*. 2018. № 9 (164). С. 33–38.

Катранич Т. С.
студентка магістратури
Запорізький національний університет
Наук. кер.: Курилова Ю. Р., к. філол. н., доцент

МОДЕЛЬ ІДЕАЛЬНИХ СТОСУНКІВ У ПОВІСТЯХ «КОМАШИНА ТАРЗАНКА» ТА «ГЕРБАРІЙ КОХАНЦІВ» Н. СНЯДАНКО

В українському суспільстві тривають процеси демократизації і гуманізації, які сприяють створенню рівних можливостей для реалізації кожної особистості, незалежно від соціального положення, національності, віку та статі. Справжня

